

PENSUMLISTE FOR HK-KULL 2022-2024

Pensum for studieprogrammet Høgskolekandidat i straffegjennomføring (120 stp.) fastsettes for hvert semester av instituttleder ved Institutt for kriminalomsorgsstudier.

Pensum for 1. semester kunngjøres før studiestart. Pensum for 2. og 3. semester kunngjøres senest 15. desember 2022. Pensum for 4. semester kunngjøres senest 15. desember 2023.

INNHold

innhold	0
Pensum for 1. semester	1
KRUS1000 Introduksjon til fengselsbetjentrollen og kriminalomsorgen	1
KRUS1100 Straffegjennomføringsrett og andre juridiske emner	3
KRUS1200 Kriminalitet og straff.....	4
Pensum for 2. og 3. semester	6
KRUS1400 Kartlegging og dokumentasjon.....	6
KRUS2000 Sikkerhet og risiko I	7
KRUS2100 Tilbakeførings- og miljøarbeid I	8

PENSUM FOR 1. SEMESTER

KRUS1000 INTRODUKSJON TIL FENGSELSBETJENTROLLEN OG KRIMINALOMSORGEN

Bøker:

- Bråten, O. A. & Falkum, A. (2022). *Håndbok i konflikthåndtering i justissektoren. Risikovurdering og beslutningstaking i første linje*. Cappelen Damm Akademisk. [s.13-49]
- Eide, T. & Eide, H. (2004). *Kommunikasjon i praksis: Relasjoner, samspill og etikk i sosialfaglig arbeid*. Gyldendal akademisk. [Kap. 1 & 5, s.124-133]
- Halvorsen, E., Khawaja, N. & Storvik, B. L. (2010). *Rapportlære for kriminalomsorgen*. Fagbokforlaget. [Kap. 1 & 2]
- Johnsen, L. G. W. (2019). *Risikovurdering: Praktisk risiko- og sårbarhetsanalyse i virksomheter* (2. utg.). Gyldendal. [s. 11-79]
- Kvalnes, Ø. (2017). *Se gorillaen! Etikk i arbeid* (3. utg.). Universitetsforlaget. [s. 49-72]
- Normann, T. (2021). Introduksjon til sikkerhetsarbeid i fengsel. I M. I. Snertingdal & K. Nymo (Red.), *Jeg skal bli fengselsbetjent* (s. 89-103). Fagbokforlaget.
- Nymo, K. (2021). Hvorfor trenger fengselsbetjenter å lese teori? I M. I. Snertingdal & K. Nymo (Red.), *Jeg skal bli fengselsbetjent* (s. 43-54). Fagbokforlaget.
- Nymo, K. (2021). Profesjonsforståelse og profesjonell identitet. I M. I. Snertingdal & K. Nymo (Red.), *Jeg skal bli fengselsbetjent* (s. 55-68). Fagbokforlaget.
- Nytrøen, I (2021). Krav og forventninger til en fengselsbetjent. I M. I. Snertingdal & K. Nymo (Red.), *Jeg skal bli fengselsbetjent* (s. 157-171). Fagbokforlaget.
- Rosenqvist, R. (2019). Ivaretagelse og oppfølging av innsatte med psykiske lidelser. I K. G. Westrheim & H. M. K. Eide (Red.), *Kunnskapsbasert straffegjennomføring i kriminalomsorgen i Norge* (s. 206-222). Fagbokforlaget.
- Sandham, D. (2020). *Sikkerhet og fysisk maktanvendelse i kriminalomsorgen* (2. utg.). Fagbokforlaget. [s. 9-39 & 47-98]

Digitalt kompendium:

- Bramness, J. G. (2022). Rusmidler: bruk og avhengighet. I L. Lien & T. W. Lie (Red.), *Sammensatte problemer, sammenvevde tiltak. Integrert behandling av rus og psykiske lidelser* (s.109-133). Fagbokforlaget.
- Drægebø, H. (2006). Miljøarbeid i fengsel. I E. Larsen (Red.), *Fengslet som endringsarena: Bok for fengselsbetjenter* (KRUS håndbok 3/2006, s. 193-204). Kriminalomsorgens utdanningscenter. <http://hdl.handle.net/11250/160528>
- Fredwall, T. E. (2015). *Murer og moral: En bok om straff, verdier og fengselsbetjenter*. Cappelen Damm akademisk. [s. 26-39].
- Fridhov, I. M. & Langelid, T. (2017). Importmodellen i norsk fengselsvesen. *Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskap*, 104(3), 259-288. <https://doi.org/10.7146/ntfk.v104i3.115050>.
- Hammerlin, Y. (2010). Å bryte livet i fengsel. *Suicidologi*, 15(2), 20-29.
- Haugen, S. (2013). *Endring fra innsiden: Forberedelse til rusbehandling bak fengselsmurene*. Gyldendal akademisk. [s. 143-171].
- Lillevik, O. G (2019). Stress- og avmaktbevisst omsorg. I Lillevik O. G, Salamonsen J. S. & I. Nordhaug (Red.), *Vold i nære relasjoner: Diskurser og fenomenforståelse* (s. 290-309). Gyldendal Norsk Forlag.
- Lund, P. E. (2006). Ledelse og makt i kriminalomsorgen. I E. Larsen (Red.), *Fengslet som endringsarena: Bok for fengselsbetjenter* (KRUS håndbok 3/2006, s. 294-322). Kriminalomsorgens utdanningscenter. <http://hdl.handle.net/11250/160549>.

Nytrøen, I. (2019). Bruken av isolasjon i fengsel – fra en fengselsbetjents perspektiv. I M. Rua & P. S. Smith (Red.), *Isolasjon: Et fengsel i fengselet* (s. 195-209). Cappelen Damm akademisk.

Nettressurser:

Departementene. (2017). *Redusert tilbakefall til ny kriminalitet: Nasjonal strategi for samordnet tilbakeføring etter gjennomført straff 2017-2021*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/reduisert-tilbakefall-til-ny-kriminalitet/id2556905/>

Pensum fra overordnet rammeverk

Europarådet, Ministerkomiteen. (2006). *Ministerkomiteens rekommandasjon Rec(2006)2 til medlemslandene om de europeiske fengselsreglene*. <https://rm.coe.int/16804c14b2>

Kriminalomsorgsdirektoratet (2021). *Virksomhetsstrategi for kriminalomsorgen: 2021-2026*. <https://www.kriminalomsorgen.no/virksomhetsstrategi.549866.no.html>

Kriminalomsorgsdirektoratet (2020). *Etiske retningslinjer for statstjenesten: Med tillegg og kommentarer knyttet til kriminalomsorgens virksomhet*. <http://www.kriminalomsorgen.no/retningslinjer.237912.no.html>

Kriminalomsorgsdirektoratet (2020). *Generell tjenesteinstruks for ansatte i kriminalomsorgen*. <http://www.kriminalomsorgen.no/retningslinjer.237912.no.html>

Meld. St. 12 (2014-2015). *Utviklingsplan for kapasitet i kriminalomsorgen*. Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-12-2014-2015/id2356059/> [Kap. 7, pkt. 7.1, s. 32-33]

St.meld. nr. 37 (2007-2008). *Straff som virker – mindre kriminalitet - tryggere samfunn (kriminalomsorgsmeldinga)*. Justis- og politidepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-37-2007-2008-/id527624/> [Kap. 1. s 7-9, Kap. 2, s.17, Kap. 3, s. 19-22]

KRUS1100 STRAFFEGJENNOMFØRINGSRETT OG ANDRE JURIDISKE EMNER

Bøker:

Harlem, C. & Storvik, B. L. (2021). Et innblikk i jussens betydning for fengselsbetjenter. I M. I. Snertingdal & K. Nymo (Red.), *Jeg skal bli fengselsbetjent* (s. 69-87). Fagbokforlaget.

Storvik, B. L. (2022). *Straffegjennomføring* (4. utg.). Cappelen Damm akademisk. [Kap. 1, s. 29-74, kap. 3, s. 162-191 og 207-254, kap. 5, s. 287-373, kap. 7, s. 406-441, kap. 8, s. 442-473].

Strand, V. B. & Larsen, K. M. (2021). *Menneskerettigheter i et nøtteskall*. (2. utg.). Gyldendal juridisk. [s. 23-59, 76-81, 147-156, 179-192, 232-238]

Wegner, R. B. (2015). *Strafferett: Spesiell del* (2. utg.). Vett & Viten. [s. 15-19, 41-54, 115-123, 129-132, 133-136, 143-146, 159-176, 186-191, 193-236, 237-249, 262-268, 290-295]

Digitalt kompendium:

Fredriksen, S. (2016). *Lovbrudd, skyld og straff: Hovedlinjer i alminnelig strafferett*. Gyldendal juridisk. [Kap. 4-9 & 11] [s. 53-130, 139-160]

Fredriksen, S. (2018). *Innføring i straffeprosess* (4. utg.). Gyldendal akademisk. [s. 19-22, 49-78, 157-174, 285-294, 304-307, 316-318,

Mæhle, S. S. & Aarli, R. (2017). *Fra lov til rett* (2. utg.). Gyldendal juridisk. [s. 131-161]

KRUS1200 KRIMINALITET OG STRAFF

Bøker:

- Dalland, C. P. & Dalland, O. (2016). *Studentens hva, hvordan og hvorfor*. Gyldendal akademisk.
- Lomell, H. M. (2017). Kriminalstatistikk. I H. M. Lomell & M.-L. Skilbrei (Red.), *Kriminologi* (s. 29-54). Universitetsforlaget.
- Lomell, H. M. (2017). Lovbrudd. I H. M. Lomell & M.-L. Skilbrei (Red.), *Kriminologi* (s. 55-81). Universitetsforlaget.
- Lomell, H. M. & Skilbrei, M.-L. (2017). Hva er kriminologi? I H. M. Lomell & M.-L. Skilbrei (Red.), *Kriminologi* (s. 11-28). Universitetsforlaget.
- Skarøhamar, T. (2017). Lovbrytere. I H. M. Lomell & M.-L. Skilbrei (Red.), *Kriminologi* (s. 82-98). Universitetsforlaget.
- Skilbrei, M.-L. (2017). Ofre. I H. M. Lomell & M.-L. Skilbrei (Red.), *Kriminologi* (s. 99-120). Universitetsforlaget.
- Snertingdal, M. I. (2021). Hva jeg ønsker at noen hadde fortalt meg om den akademiske sjangeren da jeg begynte å studere. I M. I. Snertingdal & K. Nymo (Red.), *Jeg skal bli fengselsbetjent* (s. 23-42). Fagbokforlaget.
- Storvik, B. L. (2022). *Straffegjennomføring* (4. utg.). Cappelen Damm akademisk. [Kap. 2.8, s. 141-147 og kap. 12, s. 559-566]
- Teigland, M. (2021). *Psykiske lidelser i fengsel: Helsebringende og kriminalitetsforebyggende arbeid med innsatte*. Fagbokforlaget. [Kap. 2, s. 27-49]

Digitalt kompendium:

- Bjørge, T. (2015). *Forebygging av kriminalitet*. Universitetsforlaget. [Kap. 1]
- Christie, N. (2004). Straffen som problem. *Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskap*, 91(4), 302-310.
- Eide, A. K. & Andrews, T. (2020). Gjenopprettende prosess i ungdomsstraff og ungdomsoppfølging: En analyse av teoretisk og ideologisk bakteppe. *Tidsskrift for strafferett*, 20(3), 290-313.
- Frønes, I. & Strømme, H. (2010). *Risiko og marginalisering: norske barns levekår i kunnskapssamfunnet*. Gyldendal. [Kap. 3]
- Frøyland, L. R. (2021). Problemferd – avvik eller vanlig ungdomsliv? I G. Ødegård & W. Pedersen (Red.), *Ungdommen* (s. 275-291). Cappelen Damm Akademisk.
- Johnsen, B. (2011). Forvaring - fra særreaksjon og «straff» til lovens strengeste straff: Et skritt frem eller ett tilbake? *Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskap*, 98(1), 2-16. <https://doi.org/10.7146/ntfk.v98i1.70101>
- Kristoffersen, R., & Iversen, J. S. (2018). Samfunnsstraff – på tide med en revisjon. *Tidsskrift for strafferett*, 18(3), 151-180. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-9537-2018-03-02> [institusjonsarkiv: <http://hdl.handle.net/11250/2569166>]
- Larsson, P. & Korsell, L. (2010). Organisert kriminalitet, en kunnskapsstatus. *Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskap*, 97(3), 443-454. <https://doi.org/10.7146/ntfk.v97i3.71773>
- Lid, S. (2016). Ungdom og straff på 2000-tallet – nye praksiser, kjente dilemmaer. *Sosiologi i dag*, 46(3-4), 38-63.
- Natland, S. (2008). Voldelige jenter – nye former for feminitet? *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 8(2), 3-24.
- Nymo, K. (2015). Hvorfor straffer vi – egentlig? *Tidsskrift for strafferett*, 15(3), 287-314.
- Skog, O. J. (2006). *Skam og skade: Noen avvikssosiologiske temaer*. Gyldendal akademisk. [Kap. 1, s. 15-36 & kap. 6, s. 189-222]
- Thorsen, L., Lid, S. & Stene, R. J. (2009). *Kriminalitet og rettsvesen 2009* (Statistiske analyser 110). Statistisk sentralbyrå. [Kap. 2]

Digitalt på Canvas:

Meld. St. 39 (2020-2021). *Kriminalomsorgsmeldingen – fremtidens kriminalomsorg og straffegjennomføring*. Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-39-20202021/id2861926/> [Kap. 2, pkt. 2.2-2.6; kap. 3 & kap. 5, pkt. 5.3]

Prop. 1 S (2020-2021). *For budsjettåret 2021*. Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop2.-1-s-20202021/id2768489/> [Hovudinnleiing, s. 13-34]

Revold, K. M. (2015). *Innsattes levekår 2014: Før, under og etter soning* (Rapporter 2015/47). Statistisk sentralbyrå. [Sammendrag + kap.10]

Sætre, M., Hofseth, C. & Kjenn, B. L. (2018). *Trender i kriminalitet 2018 – 2021: Digitale og globale utfordringer*. Oslo politidistrikt.

PENSUM FOR 2. OG 3. SEMESTER

KRUS1400 KARTLEGGING OG DOKUMENTASJON

Bøker:

Halvorsen, E., Khawaja, N. & Storvik B. L. (2019). *Rapportlære for kriminalomsorgen*. Fagbokforlaget.

Storvik, B. L. (2022). *Straffegjennomføring* (4. utg.). Cappelen Damm akademisk. [s. 75-161 & 266-267]

Digitalt kompendium:

Andersen, S. S. (2006). Aktiv informantintervjuing. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 22(3), 278-298.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-2936-2006-03-03>

Breimo, J. P., Normann, T., Sandvin, J. T. & Thommesen, H. (2015). *Individuell plan: Samspill og noter*. Gyldendal akademisk [s. 25-40]

Hansen, G. V. & Bjørkquist, C. (2017). Utfordringer for samarbeidet mellom kriminalomsorg og kommuner. *Fontene forskning*, 10(2), 59-70.
<https://hiof.brage.unit.no/hiofxmlui/bitstream/handle/11250/2570332/HansenUtfordringerForSamarbeidet.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Magnussen, S. (2017). *Vitnepsykologi 2.0*. Abstrakt Forlag. [s. 10-40, 139-146]

Paulsen, J. E. (2017). Legitimitet, etikk og prosessrettferdighet. I J. M. Phelps, N. M. Larsen & M. Singh (Red.), *Kommunikasjon og konflikthåndtering i operativt politiarbeid: Sosialpsykologiske perspektiver* (s. 260-281). Universitetsforlaget.

Schartum, D. W. & Bygrave, L. A. (2016). *Personvern i informasjonssamfunnet: En innføring i vern av personopplysninger* (3. utg.). Fagbokforlaget. [s. 113-122]

Storvik, B. L. (2021). *Forvaringsstraff* (2. utg.) Cappelen Damm akademisk. [s. 132-136 & 153-157]

Digitalt på Canvas:

Kriminalomsorgen. (2015). *Behovs- og ressurskartlegging i kriminalomsorgen BRIK: Kartlegging av domfelta behov for tiltak med sikte på å lette tilbakeføring til et kriminalitetsfritt liv: Manual for kartleggere* (BRIK versjon 2.0). Kriminalomsorgsdirektoratet.

Pensum fra overordnet rammeverk:

Kriminalomsorgens sentrale forvaltning KSF (2002) *Retningslinjer for kriminalomsorgens arbeid med framtidsplanlegging* (Rundskriv KSF 1/02) [Rundskriv]. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-ksf-02--2002/id109082/> (Digitalt på Canvas)

Forskrift om individuell plan ved ytelse av velferdstjenester. (2022). *Forskrift om individuell plan ved ytelse av velferdstjenester* (FOR-2022-06-22-1110). Lovdata. <https://lovdata.no/forskrift/2022-06-22-1110>

KRUS2000 SIKKERHET OG RISIKO I

Bøker:

- Bie, K. (2010). *Refleksjonshåndboken: For bedre læring* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Bråten, O. A. & Falkum, A. (2022). *Håndbok i konflikthåndtering i justissektoren: Risikovurdering og beslutningstaking i første linje*. Cappelen Damm akademisk. [s. 51-175]
- Kvalnes, Ø. (2017). *Se gorillaen! Etikk i arbeid* (3. utg.). Universitetsforlaget. [s. 25-42 & 73-100]
- Lillevik, O. G. & Øien, L. (2014). *Miljøterapeutisk arbeid i møte med vold og aggresjon*. Gyldendal akademisk. [s. 13-46, 47-74, 93-130, 151-168]
- Normann, T. J. (2022) *Den gyldne trekant: Sikkerhet og beredskap i kriminalomsorgen*. Fagbokforlaget
- Sandham, D. (2020). *Sikkerhet og fysisk maktanvendelse i kriminalomsorgen* (2. utg.). Fagbokforlaget. [s. 40-46, 99-121 & 150-153]
- Storvik, B. L. (2022). *Straffegjennomføring* (4. utg.). Cappelen Damm akademisk. [s. 373-404]
- Øiset, O. V., Vindenes, V., Sundvoll, A. & Kjeldsen, T. (2014). *Tegn og symptomer på misbruk av narkotika eller andre rusmidler* (4. utg.). Fagbokforlaget.

Digitalt kompendium:

- Auli, T. (2008). Å nulle ut trusselen. I H. Bekken (Red.), *Fengselsliv og menneskeverd: Tekster om skyld og sorg, soning og forsoning* (s. 136-153). Verbum.
- Bang, H. (2020). *Organisasjonskultur* (5. utg.). Universitetsforlaget. [kap. 3, s. 48-81]
- Bang, S. (2003). *Rørt, rammet og rystet: Faglig vekst gjennom veiledning*. Gyldendal akademisk. [s. 21-43]
- Engelsrud, G. (2017). *Styring og vern: Arbeidsrett i offentlig sektor*. Cappelen Damm. [side 277-292]
- Johnsen, B., Skogvoll, V. & Normann, T. (2021). «YOLO - you only live once»: Innsattes fortellinger om bruk av dopingmidler. *Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskap*, 108(1), 196-214. <https://doi.org/10.7146/ntfk.v108i1.125571>
- Tulloch, B. (2010). Guarding against manipulation by criminal offenders. *Australasian journal of correctional staff development*. <http://csa.intersearch.com.au/csajspui/bitstream/10627/456/1/Guarding-against-Manipulation-by-Criminal-Offenders.pdf>

Digitalt på Canvas:

- Hammerlin, Y. & Rokkan, T. (med Orban, F.). (2012). *Vold og trusler mot tilsatte i kriminalomsorgen: Sluttrapport 2004-2010: mørketall* (KRUS Rapport nr. 1/2012). KRUS. <http://hdl.handle.net/11250/160572> [s. 66-167]
- Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter KRUS. (2016). *Radikalisering og voldelig ekstremisme: Håndbok for ansatte i kriminalomsorgen med særskilt fokus på håndtering i fengsel* (KRUS håndbok nr. 2/2016). KRUS. <http://hdl.handle.net/11250/2425537> [s. 57-68]
- Kriminalomsorgens utdanningssenter KRUS. (2006). *Sikkerhet i fengsel: SIF*. KRUS. [kap. 2, s. 41-59, 69-76, 94-105]
- Lauritzen, F., Johansen, P. W., Heierdal, M., Helle, C., Sagoe, D., Velsvik, R., Røkenes, B. & Thorsby, P. M. (2017). *Doping og folkehelse*. Stiftelsen Antidoping Norge. <https://www.antidoping.no/nyheter/ny-handbok-om-doping-og-folkehelse>
- St.meld. nr. 37 (2007-2008). *Straff som virker – mindre kriminalitet - tryggere samfunn (kriminalomsorgsmeldinga)*. Justis- og politidepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-37-2007-2008/id527624/> [kap. 6.10.3. & kap. 8]

KRUS2100 TILBAKEFØRINGS- OG MILJØARBEID I

Bøker:

- Eide, T. & Eide, H. (2004). *Kommunikasjon i praksis: Relasjoner, samspill og etikk i sosialfaglig arbeid*. Gyldendal akademisk. [s.155-299]
- Hjellnes, S. (2019). Kontaktbetjentrollen i straffegjennomføring i fengsel. I K. G. Westrheim & H. M. K. Eide (Red.), *Kunnskapsbasert straffegjennomføring i kriminalomsorgen i Norge* (s. 87-103). Fagbokforlaget.
- Jonsmoen, K. M. & Greek, M. (2016). *Praksisboka: Slik lykkes du i praksisstudiene*. Gyldendal akademisk.
- Lillevik, O. G. & Øien, L. (2014). *Miljøterapeutisk arbeid i møte med vold og aggresjon*. Gyldendal akademisk. [s. 75-92]
- Rosdahl, G. (2016). *Den motiverende samtale: Praktisk håndbog til samtaler om rehabilitering*. Munksgaard. [s. 7- 80]
- Storvik, B. L. (2022). *Straffegjennomføring* (4. utg.). Cappelen Damm akademisk. [s. 264-266, 267-286 & 484-494]
- Teigland, M. (2021). *Psykiske lidelser i fengsel: Helsefremmende og kriminalitetsforebyggende arbeid med innsatte..* Fagbokforlaget. [s.13 -26, 51-150 & 179-193]

Digitalt kompendium:

- Evjen, R., Kielland, K. B. & Øiern, T. (2018) *Dobbelt opp: Om ruslidelser og psykiske lidelser* (4. utg.) Universitetsforlaget [s. 23-38, 89-99 & 211-223]
- Grønvold, M. & Fransson, E. (2019). Møter i mellomrommet: En studie blant høyskolekandidater i straffegjennomføring og deres forståelse av miljøarbeid i fengsel. *Uniped*, 42(2), 180-193. <https://doi.org/10.18261/issn.1893-8981-2019-02-06>
- Linde, S. & Nordlund, I. (2006). *Innføring i profesjonelt miljøarbeid: Systematikk, kvalitet og dokumentasjon* (2. utg.). Universitetsforlaget. [s. 20-25 & 106-139]
- Rua, M., Smith, P. S., Horn, T. & Nilsen, J. F. (2019). Isolasjon i skandinaviske fengsler – en oversikt. I M. Rua & P. S. Smith (Red.), *Isolasjon: Et fengsel i fengselet* (s. 41-80). Cappelen Damm.

Digitalt på Canvas:

- Danielsen, T. & Karlsen, V. (2008). *Kvalitet i varetektsarbeidet: Del 1: Manual* (KRUS Håndbok 1/2008). Kriminalomsorgens utdanningssenter KRUS. <http://hdl.handle.net/11250/160493> [s. 9-128]
- Hammerlin, Y. (2009). *Selv mord og selvmordsnærhet i norske fengsler: Selvmordsforebyggende arbeid i fengsel* (KRUS håndbok 3/2009). Kriminalomsorgens utdanningssenter KRUS. <http://hdl.handle.net/11250/160491> [s. 81-142]
- Sivilombudsmannen. (2019). *Særskilt melding til Stortinget om isolasjon og mangel på menneskelig kontakt i norske fengsler* (Dokument 4:3 (2018/19)). Sivilombudet. https://www.sivilombudet.no/wp-content/uploads/2019/06/SOM_S%C3%A6rskilt-melding_WEB.pdf